

5. Шепеленко Т.Л. Диалогове навчання як умова формування комунікативної компетентності студентів економічного університету. *Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки* : збірник наукових праць / за ред. Т.І. Суцценко. Київ-Запоріжжя, 2002. Вип. 22. С. 158-163.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-39>

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СТУДЕНТА-ГУМАНІСТА В УМОВАХ ДІДЖЕТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Бойван О. С.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та практики перекладу
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

Ковтун О. В.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри теорії та практики перекладу
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна*

Сучасний етап досліджень проблеми формування студента-гуманіста має характеристики активного пошуку її еталонних зразків, що описуються за допомогою різноманітних термінів, понять, категорій і, зокрема, дефініції молоді людини, орієнтації якої спрямовані не тільки на результативність навчально-виховного процесу, а й на інтегральний, глибоко моральний феномен бачення свого ества, що базується на позитивній людській взаємодії. Проблема формування студента-гуманіста є актуальною для навчально-виховного процесу, особливо студентської молоді, від якої залежить не тільки майбутнє країни, а й окремо взятої особистості, яка є невід'ємним і важливим компонентом морально здорової нації. Наголошуємо на тому факті, що технократизоване сьогодення може стати тригером негативізму у процесі зародження основ гуманності, яка з трендів ніколи не вийде, оскільки є однією з основоположних фундаментальних практик людських стосунків та особливостей нашого співжиття. У нашій науковій розвідці прагнемо підкреслити важливість урівноваження двох понять: студент-гуманіст та діджеталізація суспільства і показати

можливості ефективності взаємодії вище згаданих аспектів. Процес діджиталізації або цифровізації охопив освітнє середовище цілком і повністю й надалі це триватиме, змінюючи форми або темпи. Сьогодні вищому навчальному закладу просто неможливо стояти осторонь і вести спостереження за процесом, він сам є активним учасником і причиною змін, створюючи цілі освітні платформи, проекти, мультимедійні навчальні програми, тощо. Діджиталізація має за основу усвідомлений підхід її учасників детальної трансформації навчально-виховного процесу з використанням цифрових технологій. Беручи до уваги такі особливості сучасності, переконані, що гуманістичні тенденції у вихованні є незмінними й незамінними, тому їм завжди приділялося досить уваги з боку педагогів і науковців.

Проблема формування студента-гуманіста у вищих навчальних закладах досліджується такими науковцями; Є. Березняк, С. Гончаренко, М. Клементович, М. Легкий, І. Наумович, І. Парасюк, І. Підласий, І. Синиця, М. Черпінський, М. Ярмаченко.

Коротка філософська енциклопедія [2] поняття «гуманність» визначає таким чином: людяність, людинолюбство, ідеал різноманітних течій гуманізму: головна мета: гармонійний розвиток притаманних людині ціннісних здібностей, почуттів і розуму, вищий розвиток людської культури і моралі та відповідної їй поведінки у ставленні до інших людей й до усього створіння.

Психологічний глумачний словник містить таке визначення поняття «гуманність»: це обумовлена моральними нормами і цінностями система установок особистості на соціальні об'єкти (людину, групу, живу істоту), представлена у свідомості співпереживанням і реалізована в спілкуванні й діяльності – в актах сприяння, співучасті та допомоги [4, с. 86].

Відомий філософ і богослов П. Абельяр був переконаний у тому, що узгодженість із власною совістю виступає критерієм моральності особистості. Коли людина йде на порушення моралі, всупереч совісті, вона глушить її голос у собі і виникає зло [1]. Це суперечить цінностям людини гуманної, яка моральні цінності ставить на перше місце. Він також написав книгу під назвою «Пізнай самого себе», короткий, але влучний шедевр духовності, в якому Абельяр проаналізував поняття гріха і прийшов до висновку, що людські вчинки не роблять людину краще або гірше в очах Бога, бо справи самі по собі є ні добрими, ні поганими [7]. Головне в справах – суть людських намірів, яка стає базовою для народження гуманних основ особистості. Якщо заглибитися у історію віків і розвиток гуманістичної думки різних епох, то чітко можемо побачити, що гуманістичним ідеям приділялося досить уваги, особливо в часи Відродження, але сучасність із елементами цифровізації також

сповідує аналогічні явища у вихованні та навчанні молодого покоління, оскільки гуманістична педагогіка – це неповторний та ефективний стиль педагогічного мислення і педагогічних дій, що орієнтується на утвердження гуманістичних ідеалів будь-якої особистості й відповідних їй цінностей і моральних якостей (порядність, тактовність, щирість, товариськість, почуття жалю, стриманість, повага...). У нашій науковій розвідці пропонуємо звернути увагу на наступні моральні якості, які слід формувати у студента, щоб категорія гуманності не стала йому чужою в умовах діджиталізації освітнього середовища: *лояльність, самовладання, відповідальність*.

Загалом, дефініція «цінність» характеризує соціокультурну значущість явищ дійсності, що містяться в ціннісних відносинах, за яких вони визначаються як орієнтири діяльності та поведінки людини за умови сформованої ціннісної свідомості, відносин, установок [3]. Ми ж акцентували свою увагу саме на цих трьох якостях, бо вважаємо їх необхідними для процесу формування студента-гуманіста в умовах діджиталізації освітнього процесу. Особистісні моральні якості нашаровуються на емоційно-душевний стан людини, який, в своє чергу, є обов'язковим елементом гуманістичної структури, яка орієнтує й регулює функції розвитку системи гуманістичних потреб. Важливим педагогічним завданням є те, щоб викликати у вихованця такі переживання, завдяки яким закріпились би вище згадані моральні якості особистості. Нами уточнено визначення цих трьох якостей і вважаємо, що *лояльність* – це моральна якість особистості, що характеризується прихильністю та розумінням іншого на основі доброзичливого ставлення до потреб і життєвих позиції оточуючих із обов'язковим елементом поваги до себе і своїх бажань. З іншого боку, видатний ірландський письменник і драматург Джордж Бернард Шоу писав про сліпий відданості: «Лояльність – це свобода від необхідності думати». З ним важко не погодитися. Дійсно, як правило, беззастережно довіряти чийсь або судження або кому-небудь з авторитетів, виконуючи всі накази, набагато легше і спокійніше, ніж міркувати, зіставляти факти і робити висновки, часом маловтішні [6]. Але у нашому випадку визначення з акцентами на позитивне бачення є актуальнішим.

Самовладання – моральна якість особистості, що забезпечує рівновагу між зовнішніми та внутрішніми чинниками для приборкання надмірності емоцій та імпульсів, що сприяє точній оцінці ситуації і є більшою гарантією успіху в вирішенні тих чи інших проблемних ситуацій. Самовладання – це така особлива риса, яка потребує копіткої праці над собою, з нею не народжуються, її розвивають, якщо є прагнення й намір.

Нажаль, не у кожного виникає така внутрішня потреба, багато хто, опинившись у зоні дискомфорту, губиться в потоках думок та вчинків і не може морально та фізично впоратися із факторами-подразниками, шукаючи наосліп, хаотично, як несвідомі кошенята, вихід із ситуації. В цьому випадку проблема залишається, а внутрішні ресурси пеуються й просто згорають, тому тут людина може обрати варіант втечі від труднощів. Ми ж прагнемо розвивати таку якість як самовладання. Цьому сприяють різноманітні ситуації, що виникають в навчально-виховному процесі. Головне, вчасно їх помітити і вміло використати з чітко окресленою виховною метою.

Підготували декілька слухних порад, що допоможуть керувати собою: подумки потрібно заспокоїтися (у кожного власний спосіб), а потім буде легше тверезо міркувати. Зопалу відповівши на зло тією ж монетою, собі плюсів не додаси і не полегшиш свій стан; прояви дипломатію – це незамінна майстерність побудови себе й стосунків із іншими, спробуй зрозуміти іншого, прояви емпатію, стань на його місце, якщо прояснити для себе всі обставини, то пробачати чужі помилки легше, матимеш внутрішній спокій та гармонію; наступна порада полягає в тому, щоб шукати допомоги в інших людей, які є близькими по духу і безсумнівно вислухають і вирішать ситуацію.

Відповідальність – це моральна якість особистості, яка виявляється у різноманітних життєвих ситуаціях, де людина здатна проявити старанність і дбайливість у досягненні власних цілей, зважаючи на ситуації та почуття інших. Відповідальність як етична категорія має декілька значень: за що людина відповідає та перед ким вона відповідає. В даному аспекті можна виділити відповідальність людини перед собою (здійснюючи вибір «вибираю сам себе» та несучи відповідальність), відповідальність за конкретні вчинки перед іншими людьми, відповідальність перед людством і світом (відповідаю за все). Бути відповідальним означає думати про інших і про наслідки своїх вчинків – чи не принесуть вони шкоди людям [5].

Оволодіння системою вище описаних гуманістичних якостей (лояльність, самовладання, відповідальність) озброює студентів знаннями про важливі, значущі ознаки гуманних якостей особистості в умовах діджеталізації освітнього середовища, дозволяє відкривати свої достоїнства та моральність інших. Студент-гуманіст проходить у своєму формуванні довгий шлях, і не завжди він є успішним та вдалим, але планомірне й покрокове становлення гуманної особистості робить її здатною осмислювати суть гуманності, визнавати її необхідність.

Література:

1. Абеляр П. Історія моїх страждань. Львів: Літопис, 2007. 736 с.

2. Краткая философская энциклопедия. М. : Прогресс, 1994. 576 с.
3. Педагогика: учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей. Под ред. П. И. Пидкасистого. М. : Педагогическое общество России, 2002. 426 с.
4. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник. Х.: Прапор, 2004. 640 с.
5. Відповідальність. URL: https://pidru4niki.com/81038/etika_ta_estetika/ (дата звернення: 22.01.2021).
6. Визначення поняття лояльності. URL: <https://real-life.kr.ua/termini> (дата звернення: 22.01.2021).
7. П'єр Абеляр. Біографія й філософія. URL: <http://bibliya-online.ru/per-abelyar-biografiya-i-filosofiya/> (дата звернення: 22.01.2021).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-40>

СПОРТИВНО-ІГРОВІ МЕТОДИ В СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ, СПРЯМОВАНИХ НА РОЗВИТОК РУХОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

Григоренко Г. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методик викладання
спортивно-педагогічних дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

Григоренко Д. П.

*асистент кафедри методик викладання
спортивно-педагогічних дисциплін
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*

Васильєв Ю. С.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Донецька область, Україна*

Організація фізкультурно-оздоровчої роботи освітнього закладу передбачає формування рухової активності учнів, розвиток та вдосконалення фізичних здібностей як основи зміцнення здоров'я. Спортивно-ігрові методи дозволяють школярам оволодіти та